

La comèdia de l'amor a l'art

Durant la dècada dels 70, probablement, n'hi havia un en cada poble, i si no, n'hi va haver després. No tots han perseverat i no tots han pogut evitar el teló final dels seus propòsits. La supervivència, en la majoria dels casos, ha estat possible gràcies a una exaltada inquietud i una desmesurada passió per l'espectacle. La immensitat i l'encanteri dels escenaris, les places i els carrers bé podien justificar tots els infortunis. I darrere de tot, entreactes de fugonetes i cossos adolorits, d'armar i desmuntar, de transformar-se i retornar, de creure's una història i eclipsar les preocupacions: ser i no ser, sense dilema.

El teatre valencià, d'uns anys ençà, ha patit greus problemes que algun dia caldrà afrontar seriosament i buscar-ne les solucions —si és que n'hi ha. Hem intentat oferir una panoràmica general d'alguns grups: les seues dificultats i les expectatives.

M. Alberola

atiant projectes i portant-los a terme. Enverinats pel teatre. Sense pretensions d'antologia, ens hem volgut acostar als seus escenaris i saber de què anava la seua funció.

La Cassola és el grup degà de tots els col·lectius teatrals valencians. Van començar en 1955, en ple *boom* del teatre universitari, i actualment hi treballen, d'una forma *amateur*, vint actors, tot i que en tenen un centenar disponibles. Al llarg de la seua existència han representat un centenar d'obres, tant d'autors clàssics com

Dalt, muntatge de *Bambalina Titelles*.

Manipulant les artèries, les cordes vocals i els fils dels titelles, un inflat arc de col·lectius han pelegrinat de les muntanyes al mar en festes, festivals, aplecs o celebracions i han captivat o espantat xiquets o jubilats amb invents, astúcies i decorats. Aquests comedians, impostors de la realitat, tanmateix han impregnat les seues creacions d'actualitat: han caracteritzat els maldecaps contemporanis amb una naturalitat esborronadora. Real. Una tradició de joglars, misteris i carnestoltes els avala i els empeny.

Els, responsables del seu art, no han defallit davant les vacil·lacions de les èpoques i la moneda, i amb unes infraestructures mínimes, de recursos voluntaris —dramàticament reals— continuen a trompicons econòmics

contemporanis: de Calderón a Ionesco, tot passant per Pedrolo, Cocteau, Sirera i l'adaptació del *Tirant lo Blanc* realitzada per Maria Aurèlia Capmany. Ells disposen d'un local propi a Alcoi i representen a preu popularíssim una mitjana de tres estrenes anuals. Han passejat les seues funcions per tot l'Estat espanyol i, en ocasions, per fora de la península, com és el cas del Marroc. Ara mateix, amb *Ací no paga ni Déu*, de Darío Fo, es traslladaran a Barcelona. «Estem intentant professionalitzar el grup —ens han dit—, però, de moment, tots treballem en altres coses. Tenim una subvenció anual de l'Ajuntament d'Alcoi d'un milió i mig, però és insuficient. Nosaltres som partidaris d'una solució municipal, igual que a Alemanya: un teatre principal en cada poble de més de cinquanta mil habitants. Això arreglaria moltes coses al País Valencià».

Un altre dels grups que més anys du en l'ofici és el **Petit Teatre de València**, que després de diverses vicissituds ha arribat a la consolidació com a PTV, Gran Companyia de Clowns: La Inestable. Des de 1971, any de la seua fundació, el PTV ha realitzat una vintena d'obres amb molt de cartell: l'espectacle *Cataclowns*, per exemple, els ha durat de 1979 fins a 1985. Han actuat per tota la península i últimament es prodiguen poc per València. «D'una banda —ens han referit—, no actuem massa a València perquè tenim molta demanda per fora; i de l'altra, a València no hi ha sales. La sala Escalante, que era el refugi dels grups valencians, ara és un vedat tancat, i la sala El Micalet no

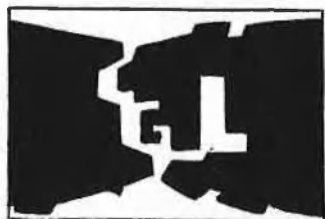
reuneix les condicions mínimes. A València han preferit fer una política ampul·losa i grandiloqüent, i la qualitat del teatre no es pot mesurar per la seua grandiositat, sinó per la senzillesa del treball». L'any passat van fer una coproducció amb la Conselleria de Cultura i no n'han quedat contents ni els uns ni els altres: «la continuïtat —han afegit— no vol ajudes; les ajudes havien de destinar-se a la creació d'una infraestructura, ja que, les obres amb unes condicions tècniques normals, no les podem dur enlloc. Després, un altre problema és que no funcionen els intercanvis amb les altres comunitats autònomes: fas un muntatge de sis milions de pessetes, i, al mes de presentar-lo, s'ha acabat. És una incongruència de la política de les subvencions. Clar, i nosaltres tenim una clientela per fora i no els podem representar la coproducció».

L'Horta és una agrupació teatral conscientment no professional que va nàixer en 1974. Durant els dotze anys d'existència han realitzat una desena de produccions, bàsicament per les comarques de València i Castelló, i en l'actualitat representen *La pau retorna a Atenes*, de Rodolf Sirera. L'Horta és conformada per quaranta actors i un taller de teatre infantil, i disposa d'un solar a Castellar (l'Horta Sud). A banda del seu treball, el grup dona infraestructura a d'altres formacions teatrals com el PTC i Pluja Teatre, cosa que el converteix en un grup atípic en l'àmbit teatral valencià. Econòmicament funcionen a base de subvencions tant de la Conselleria de Cultura com de la Diputació de València, «però és necessari un canvi de

política en el teatre —han declarat. La creació del Centre Dramàtic de la Generalitat Valenciana augmentarà el nivell professional del teatre valencià, però als grups amateurs no ens solucionarà res, cosa que propicia la dissolució de molts grups». A hores d'ara estan preparant el muntatge de *Trifània: vida i amors d'una princesa*, de Manuel Molins, que pensen estrenar pel març o l'abril.

També de caràcter amateur, el grup **Pla i Revés** d'Altea (la Marina Alta) és un col·lectiu obert de cinquanta

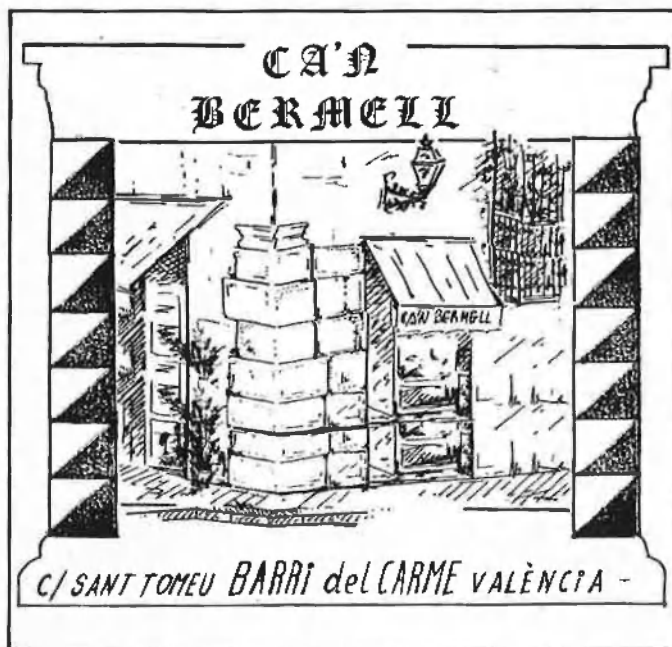

centro g. leopardi

- Cursos intensius d'italià (20 gener).
- Cicles de cine italià.
- Cursos d'Alta Cultura.
- Viatge al CARNEVALE DI VENEZIA '87.

Informació:

missier mascó, 6-2a. Tel. (96) 362 17 11.

La Burbuja: «El carrer, l'escenari».

de les seues produccions. Han dut la *Destiada* i *Crònica Civil*, l'últim espectacle, per tot l'Estat espanyol. Per la grandiositat del seu muntatge —un centenar de focus, música original—, el grup té un catxet altíssim i problemàtic. «No es pot viure si no hi ha subvencions —ens han assenyalat. Un espectacle nostre costa set milions de pessetes, i sense ajuda no pot realitzar-se. Nosaltres en demanem sempre, de subvencions, però no ens donen res. Encara que exigim que ens ajuden, no podem viure a expenses de l'administració, ni nosaltres ni cap grup: la gent s'ha de mullar el cul i arriscar-se a funcionar independentment. Nosaltres tenim molts problemes per a estrenar a València perquè no hi ha on fer-ho, i a la fi hem decidit que València és una plaça més, encara que és la nostra ciutat».

Bambalina Titelles va nàixer en 1981 a Albaida (la Vall d'Albaida), formada per tres actors i molta gent disponible. Han realitzat una dotzena de produccions, i des de 1983 es dediquen exclusivament a manipular titelles. Tenen centrat el seu treball en les comarques d'Alacant i València, tot i que han fet unes quaranta actuacions fora del país. Tenen una ajuda de l'Ajuntament d'Albaida i han organitzat durant dos anys la Mostra de Titelles de la Vall d'Albaida amb les subvencions dels ajuntaments de la comarca i la Conselleria de Cultura, un aplec dels millors conductors de titelles de l'estat amb exposicions, conferències i tallers de construcció. «Si

persones, fundat en 1980, que ha viatjat per Catalunya i el País Valencià, sobretot per Castelló i Alacant, i ha participat en la Bional de Teatre de Suïssa. A banda de les ajudes de l'Ajuntament d'Altea i la Diputació d'Alacant, el grup s'autofinança, ja que en 1985, per exemple, ha realitzat quaranta-cinc representacions. «De la Conselleria de Cultura —ens han dit— no tenim cap subvenció perquè no hem trobat la fórmula necessària. A València pràcticament no actuem, queda molt lluny i és una cosa entre

amics apartada del teatre. El Centre Dramàtic no solucionarà res a aquells que no siguen amics d'Antoni Díaz Zamora, el seu director. Afortunadament, el teatre no és el Centre Dramàtic ni la ciutat de València: són pobles i pobles».

En l'any 1981, unes quinze persones van formar un grup de dansa contemporània, aprofundint en el treball d'investigació de la dansa i el teatre. El resultat va ser **Ananda Dansa**, i des d'enguany tots els components viuen

Bar La Lonja

**C/. Palafox n. 1. Tel. 357 00 56
46001 València**

Centre Carles Salvador

CURSOS PER CORRESPONDÈNCIA

1. Llengua i Literatura:

- Curs d'Iniciació.
- Curso de Iniciación (per a castellanoparlants).
- Curs Bàsic.
- Curs Progressiu de Llengua.
- Curs de Professorat.

2. País Valencià:

- Geografia i Història del País Valencià.

**Matrícula oberta durant tot l'any, tret del mes d'agost.
Per a més informació, adreueu-vos al Centre Carles Salvador, Moratín, 15, 8a. 46002-València**

no tens un contracte institucional —ens han contat— no pots actuar a València: la sala Escalante, no existeix; la sala Micalet, ruïnosa. Es necessària la creació d'un circuit de locals i sales on puguem vendre el nostre producte. Per un altre costat, el pla d'ajudes i beques està molt mal muntat: hi ha unes ajudes d'infraestructura teatral a les quals es presenten tots els anys dos-cents grups i no les donen. Segurament és que volen arregar els dossiers dels grups per fer-ne un inventari».

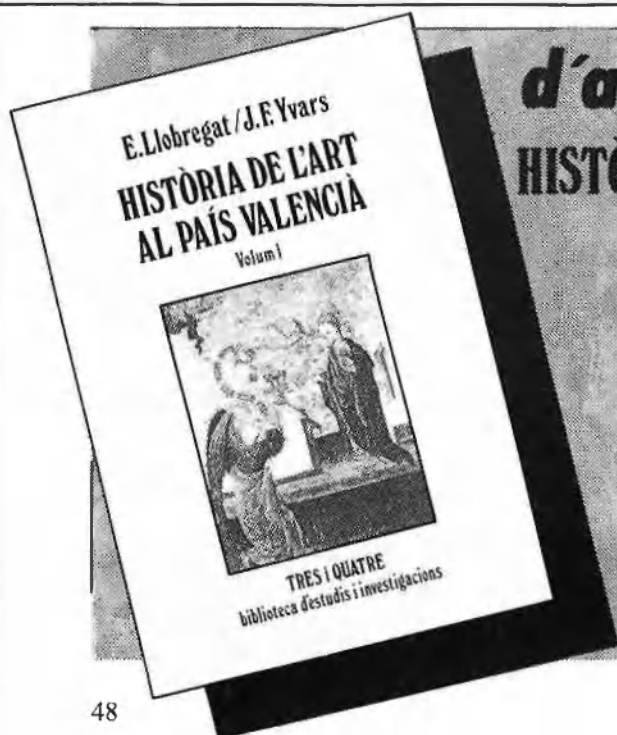
La Burbuja va nàixer pel febrer de 1982 a Burjassot (l'Horta Nord) i van encetar la seua trajectòria amb una obra infantil titulada *Contes de fum i foc* i van triar l'escenari del carrer, entre altres coses, perquè «és l'únic lloc on l'espectador té la vertadera opció de ser crític en llibertat». La Burbuja s'ha caracteritzat per la seua funció pedagògica impartint curssets de veu, de fabricació de màscares, d'acció dramàtica, d'escenografia i altres disciplines teatrals. Les majors consecucions del grup són els espectacles *Mascarada Medieval* i *L'enterrament*, obres que han passejat per Portugal i l'Estat espanyol amb molt d'èxit i resò en la premsa. «Nosaltres no tenim cap ajuda institucional —ens han assegurat. L'Ajuntament de València ens va oferir una subvenció de dues-centes mil pessetes a canvi d'una actuació gratuïta, cosa que, en restar-li l'import del nostre catxet, quedava en una misèria. I vam renunciar. Durant tres anys hem demanat a la Conselleria de Cultura i res. A Burjassot teníem un local de l'Ajuntament i fa

uns mesos ens han tirat d'allí perquè volen fer una escola. Nosaltres, davant la creació del Centre Dramàtic, vam presentar un programa de curssets i no ens van fer cas: ens van dir que ja tenien la gent idònia. L'única alternativa que tenim és el nostre treball, demostrar que sense ells es pot treballar i intentar muntar una coordinadora de teatres al marge de les coses oficials».

En 1983, a Vila-real (la Plana Baixa), un grup d'actors van fundar **Xarxa Teatre**. Amb l'espectacle *La Bruixa Maduixa*, el primer, van participar en el I Festival de Teatre de Carrer de Salou i en el Festival Internacional de Teatre de Tortosa. En 1985 van obtenir el premi de la Generalitat valenciana a la producció d'obres en català per a xiquets amb la producció *La barba del Rei Barbut*, i, ja en 1986, van realitzar el primer espectacle per a adults: *Nit màgica*. Actualment, mentre han estrenat *El dolçainer de Tales*, una coproducció de la Generalitat i la Diputació de Castelló, tots els membres viuen del teatre de carrer. «El treball no és rendible —han fet—, però no ens morim de fam. El problema més gros que tenim és la ignorància de l'espectador i, de vegades, d'aquell que ens contracta, ja que ens porten sense saber quin tipus de teatre fem ni quines necessitats tècniques tenim. Com que fem teatre de carrer, es pensen que som una banda de música i no tenim ni camerinos on poder canviar-nos la roba».

El **Teatro A Trote** va aparèixer en 1983 com a grup de carrer, inspirat en el treball d'Els Comediants i l'expe-

riència europea, sobretot italiana, dels anys setanta. El mateix any van estrenar l'espectacle *Que la mar se t'engulga*, amb el qual van viatjar a Madrid, Santiago, Múrcia i per infinitat d'institucions i pobles del País Valencià. En 1985 van treballar en una producció de follets i fades molt documentada i ambiciosa que van titular *¿Dudáis de los duendes?* amb la qual, a causa de problemes de pressupost i de retard del decorat de l'escenari, es van originar divergències amb els actors i el director. Com a conseqüència, hi va haver un canvi d'actors i el grup va haver de reprendre el primer muntatge per tal de sufragar les despeses contretes. «Ara —ens han dit— les perspectives són difícils, ja que a València no hi ha iniciativa privada i les institucions han de suplir aquest paper. A nosaltres mai no ens han donat res: serà que no els interessem. La qüestió de les subvencions respon més a un criteri polític que no a un criteri teatral. Els que ho decideixen no saben de teatre, i si paguen, paguen tard, cosa que no té massa sentit. Davant d'això, els grups han de tenir coratge i voluntat. Poden fer tres coses: demanar un préstec, demanar una beca i si no la tens, deixar-ho córrer, o estar disponible per a treballar en altres espectacles. Després, a València no hi ha sales on estrenar, perquè la Sala Escalante, que era l'únic lloc, com que Gandia Casimiro és de la junta del Teatre València, la va anul·lar i, així, el Teatre València no té competència. No tenim on treballar. ¿Què hem de fer? ¿Llogar l'Olympia? ¿I els diners?» □

d'aparició imminent!

HISTÒRIA DE L'ART AL PAÍS VALENCIÀ • Volum I

Dirigida per Enric A. Llobregat i J. F. Yvars
Biblioteca d'Estudis i Investigacions, 10

El primer volum, d'una sèrie de tres, de la primera història de l'art al País Valencià que es realitza d'una manera exhaustiva, científica i amena, dirigida tant als especialistes com al gran públic. 400 pàgines. Més de 80 il·lustracions.

Primer volum: De la prehistòria fins el gòtic

Segon volum: Del segle XVI al XVIII

Tercer volum: Segles XIX i XX

Editorial 314 • Moratín, 15 — 46001 València